

Ekonomski prognoze

Piše Ljubica Gataric
ljubica.gataric@vecernji.net

Tek što se slegnu emocije iz kampanje za predsjedničke, politika će se usmjeriti na još važnije parlamentarne izbore, koji će biti pred kraj 2020. godine. Sve je dobro dok se političari i stranice bave sobom, no izborne su godine nezgodne jer su nabijene populizmom i neracionalnom potrošnjom koja služi za kupovanje glasova, a to je već kronični problem zemlje.

Hrvatska u osnovi ne bi trebala strahovati od 2020. godine, za koju se vjeruje da će biti kopija godine iza nas te donijeti oko tri posto gospodarskog rasta. Takođe rast jamči 20-ak tisuća novih radnih mesta, no ne i bitno

povećanje standarda, dohotka i investicija koji bi nas otroguli od pozicije srednje razvijene zemlje. Ekonomski procesi trebali bi se odvijati prema proučanom receptu, s osobnom potrošnjom i turizmom kao temeljem rasta, te nešto jačim investicijama finančiranim iz europskih fondova koje će povući građevinski sektor. Do sredine godine očekuje se i odgovor na hrvatski zahtjev da zemlja uđe u zajednički euro tečajni mehanizam, a premijer i njegov ministar financa Zdravko Marić morat će češće govoriti "ne" ako ne žele riskirati odbijeniku iz Frankfurta. Jedan dio domaće javnosti zbog takve odbijenice sigurno ne bi bio nezadovoljan. Ulazak u Schengen i preuzimanje eura poslijednja su dva strateška cilja hrvatske Vlade kojima bi se zaokružio proces integracije Hrvatske u EU i oba bi se trebala dogoditi u mandatu iduće Vlade. Za prvi sedam godina članstva Hrvatska se, na žalost, nije pomaknula s razine dohotka od oko 60 posto prosjeka EU, što je nezabilježeno u prethodnim ciklusima proširenja EU. S takvom stagnacijom, od druge najrazvijenije tranzicione zemlje Hrvatska je u četvrt stoljeća postala druga

povećanje standarda, dohotka i investicija koji bi nas otroguli od pozicije srednje razvijene zemlje. Ekonomski procesi trebali bi se odvijati prema proučanom receptu, s osobnom potrošnjom i turizmom kao temeljem rasta, te nešto jačim investicijama finančiranim iz europskih fondova koje će povući građevinski sektor. Do sredine godine očekuje se i odgovor na hrvatski zahtjev da zemlja uđe u zajednički euro tečajni mehanizam, a premijer i njegov ministar financa Zdravko Marić morat će češće govoriti "ne" ako ne žele riskirati odbijeniku iz Frankfurta. Jedan dio domaće javnosti zbog takve odbijenice sigurno ne bi bio nezadovoljan. Ulazak u Schengen i preuzimanje eura poslijednja su dva strateška cilja hrvatske Vlade kojima bi se zaokružio proces integracije Hrvatske u EU i oba bi se trebala dogoditi u mandatu iduće Vlade. Za prvi sedam godina članstva Hrvatska se, na žalost, nije pomaknula s razine dohotka od oko 60 posto prosjeka EU, što je nezabilježeno u prethodnim ciklusima proširenja EU. S takvom stagnacijom, od druge najrazvijenije tranzicione zemlje Hrvatska je u četvrt stoljeća postala druga

Nema straha od recesije, ali nema ni rasta bez ljudi i novih tehnologija

Nova fiskalna godina nije ni počela, a Vlada se već suočila s prijetnjom probijanja proračuna. U njemu nema korekcija koeficijenata za koje su se izborili školski sindikati ni svih obveza za plaće u zdravstvu

Hrvatsko je gospodarstvo 2019. poraslo oko 3%, a rast ni u idućoj godini ne bi trebao bitno usporiti

VEDRAN ŠOŠIĆ
glavni ekonomist HNB-a

Zaprepašten sam što zaustavljanje iseljavanja nije prioritet Vladine politike, nego ulazak u eurozonu!

VILIM RIBIĆ
sindikalni celnik

Radnoaktivnog stanovništva sve je manje, a od srpnja 2020. potpuno se otvara i austrijsko tržište rada

IVA TOMIĆ
stručnjakinja za tržište rada

I 2020. izborna godina nabijena populizmom i neracionalnom potrošnjom

Usmjereno na turizam

Od druge najrazvijenije tranzicijske zemlje Hrvatska je u četvrt stoljeća postala druga najlošija članica EU
SHUTTERSTOCK

cama koje su nas plašile u ovoj godini – deglobalizacija, japonsifikacija, overbanking – u idućoj će se vjerojatno pridružiti i neke nove – kaže Vedran Šošić.

Sindikalist Vilim Ribić ne spominje plaće već iseljavanje kao „najteži hrvatski problem“ koji će nas mučiti i u iduće godine manje-više istim intenzitetom.

– Tko misli da je najteži hrvatski problem vezan za ulazak u eurozonu, i tim povezana finansijska konsolidacija, u velikoj je zabludi, onolikoj koliko je Vlada promašila nacionalne ciljeve. Najteži hrvatski problem jest iseljavanje stanovništva u zemlji negativnog prirodnog prirasta – kategoričan je Vilim Ribić, koji nema previše razumijevanja za nastojanja guvernera Borisu Vujčiću i premjera Plenkovića da zemlju uvedu u eurozonu.

U središnjoj banci podsjećaju da je zajedno sa zahtjevom za ulazak u ERM tečajni mehanizam Hrvatska obećala određene reforme.

– Ključne aktivnosti oko uvođenja eura koje će se provoditi početkom iduće godine podrazumijevaju reforme u važnim područjima za jačanje potencijalnog rasta – bolje upravljanje u javnom sektoru, stvaranje povoljnije poslovne klime, jačanje službenе statistike – navodi Šošić. Osnazit će se i ovlasti središnje banke za vođenje makroprednacionalne politike, što će omogućiti bolje upravljanje rizicima za finansijsku stabilnost, recimo u slučaju prekomjernog rasta kredita.

– Ako se ispunje obvezne preuzete pismom namjere iz srpnja ove godine, Hrvatska bi sredinom 2020. trebala postati članica tečajnog mehanizma ERM II, moguće i prva nakon Slovačke, koja mu se priključila prije desetljeća i pol. To u okolnostima razvijenje institucionalne strukture europoljuda podrazumijeva i uspostavljanje bliske suradnje s Jedinstvenim nadzornim mehanizmom Europske središnje banke i ulazak u Jedinstveni sancijski mehanizam – kaže Šošić. Guverner Vujčić smatra da je u najboljem scenariju euro moguć 2023.

– Zaprepašten sam što zaustavljanje iseljavanja nije prioritet Vladine politike, nego ulazak u eurozonu! – ističe Ribić.

– Evropski semestar nam je odsjekao ruku fiskalnih alata, a ulazak u eurozonu drugu ruku tečajnih mjera i kamatne politike. Mogu se ufatiti, kao svjedok rasprava u EU, samo u promjene tamošnjih stajališta koje se polako naziru jer se velik dio zemalja s izrazito visokim stopama iseljenog stanovništva sve češće javlja

prosvjedno. Sve je manje onih koji misle da je normalno da mi ovđe obrazujemo medicinske sestre, a one liječe gradane Njemačke. Sve je više onih koji govore, primjerice, da ako obrazujemo lude za cijelu Europu, onda s i obrazovne sisteme mora financirati cijelu Europa. O tome nismo ništa čuli od predstavnika hrvatske države – kaže Ribić.

Globalno će gospodarstvo, opisuje Zdeslav Šantić, dodatno oslabiti primarno kao posljedica trenutačno naglašenih protekcionističkih i populističkih mjera koje će dodatno usporiti svjetsku trgovinu.

– Geopolitički rizici iznimno su naglašeni, na primjer sukob SAD-a s Iranom. Ipak, najveći uteg globalnom rastu predstavljat

će trgovinski rat između SAD-a i Kine, ali i mogućnost daljnje jačanja barijera slobodnoj trgovini, npr. između SAD-a i Europe. Iako je u povijesno najdužem pozitivnom ciklusu, gospodarstvo SAD-a pokazuje znake usporavanja, najviše u preradivačkom sektoru te posljedično osobnoj potrošnji. Nakon skromnog rasta u ovoj godini, gospodarstvo eurozone također bi trebalo rasti po niskoj stopi od tek iznad 1% – ističe Šantić i objašnjava da se usporavanje njemačkog gospodarstva (uzimajući u obzir visoku izvoznu orijentiranost) u ovoj godini već odražilo i na zemlje srednje Europe. Istovremeno, puno manja izvozna orijentiranost i integriranost gospodarstava jugoistočne Europe znači da će se negativni globalni utjecaji odraziti na domaće gospodarske trendove tijekom iduće godine.

Država gubi spor

Što će se dogadati na hrvatskom tržištu rada?

– Kao što smo svjedočili tijekom proteklih godina, gospodarstvo može ostvariti određeni rast bez značajnog rasta zaposlenosti. Međutim, pitanje je u kojem će trenutku radna snaga, ili njezin nedostatak, postati glavna prepreka rastu – pita se Iva Tomić s Ekonomskog instituta Zagreb te konstatira da se radnoaktivno stanovništvo polagano smanjuje, dobroim dijelom zbog iseljavanja, što bi u 2020. moglo biti dodatno izraženo s obzirom na to da će od srpnja biti potpuno otvoreno austrijsko tržiste.

– To se donekle pokušava nadomjestiti omogućavanjem rada umirovljenicima, različitim aktivnim mjerama tržišta rada, ali i zapošljavanjem stranaca. Vlada je za 2020. odobrila u ukupnom zbroju više od 100 tisuća kvota za zapošljavanje stranaca, u najavi je i novi Zakon o strancima koji bi trebao zamjeniti sustav kvota i olakšati zapošljavanje stranih radnika – ističe Iva Tomić. Država ni ove godine nije iskoristila sve odobrenje kvote što sugerira i na nedostatan ponude stranih radnika spremih za rad na domaćem tržištu.

– S druge strane, potražnja za radom znatno usporava, što upućuje na dvije stvari: ili smo dosegnuli određeni limit u otvaranju novih radnih mjeseta ili konvencionalni načini oglašavanja nisu više dovoljni za pronašlak radne snage. U svakom slučaju, i u 2020. možemo očekivati ograničeni rast (novog) zapošljavanja. Pitanje je samo koliko je takvoj situaciji realno očekivati znatniji rast gospodarstva – veli Tomić.

Najveći uteg globalnom rastu predstavljat će trgovinski rat između SAD-a i Kine, ali i mogućnost daljnje jačanja barijera slobodnoj trgovini

1000
KUNA

bit će veća nastavnička plaća od siječnja 2022. u odnosu na rujan ove godine, a plaća u industriji samo 150 kuna

Povećanje standarda nastaviti će se i u 2020. godini, no blažom dinamikom nego u posljednje dvije godine

ZDESĽAV ŠANTIĆ
ekonomski analitičar

Vilim Ribić poziva državu da počne trošiti više, no ovoga puta sindikalac je dobio snažnog saveznika u MMF-u. Šef ureda za Hrvatsku Srikant Seshadri također savjetuje našim vlastima da podignu javne investicije, posebno u nove tehnologije, kako bi smanjili zaostajanje za ostalim zemljama. No, za razliku od sindikata koji pritišće na rast plaća, Seshadri prelaže da se novac za pametne investicije u protuvrijednosti do 4 posto proračunskih rashoda, odnosno 6 milijardi kuna, preusmjeri iz postojeće neproduktivne potrošnje, pa i izdataku za plaće u javnom sektoru, koji će iduće godine dodatno porasti nakon nedavnog uspješnog štrajka. Prije nego što je i počela nova kaledarska i fiskalna godina, Vlada se suočila s mogućnošću probijanja netom donesenog proračuna. U njemu nema korekciju koeficijenata za koje su se izborili školski sindikati, ali ni svih obaveza za plaće zaposlenih u zdravstvu. Država gubi spor vezan uz plaćanje prekovremenih sati u zdravstvu, te će je taj "nesporazum", koji vuče korijene još od Milanovićeve Vlade, stajati više od milijardu kuna! Mimo novog modela plaćanja prekovremenih sati, zaposleni u zdravstvenom sustavu mogu računati da će im za godinu dana osnovne plaće biti približno 13 posto veće nego što su bile u rujnu 2019. godine! Slično će proći i zaposleni u prosvjeti čija će se primanja podebljati za nešto više od 12 posto. Ta su dva javna sustava odlično iskoristila kampanju za predsjedničke izbore, slabe točke u vladajuće garniture i otvorenu pomoć resornih ministara! Od siječnja 2022. postupnim dizanjem osnovice i koeficijenata projeciraju nastavnička plaća bit će oko 100 kuna veća nego što je bila u rujnu ove godine! Liječnici, pak, bez ikakvih dežurstava, mogu računati na minimalno 1300 kuna više, dok prosječno plaćeni radnici u industriji mogu računati na povećanje od svega oko 150 kuna. Proračun bi, navodi Zdeslav Šantić, zbog rasta rashoda, iduće godine trebao zabilježiti blagi deficit u odnosu na viškove ostvarene u prethodnim godinama, ali će se nastaviti smanjenje udjela javnog duga u BDP-u.

– Pozitivni gospodarski trendovi te povećanje standarda nastaviti će se i u 2020., no blažom dinamikom nego u posljednje dvije godine. Također, treba se pripremiti na osjetljivo usporavanje domaćeg rasta u drugoj polovici 2020. i u 2021. godini. Tada će se vjerojatno pokazati u kojoj mjeri se naše gospodarstvo zapravo promjenilo od 2008. – kaže Šantić.